

Vítězslav BROŽ, *Průběh a konec druhé světové války v Žabovřeskách a okolí*, Bakalářská práce Historického ústavu FF JU, České Budějovice 2008, 88 s., včetně barevné fotografické přílohy (5 s.).

Posudek vedoucího bakalářské práce

Student Historického ústavu FF JU Vítězslav BROŽ si ve své bakalářské práci, kterou výstižně nazval *Průběh a konec druhé světové války v Žabovřeskách a okolí* uložil za hlavní cíl zachytit proces vývoje a působení událostí největšího konfliktu historie a jejich dopadu na několik vesnic v jižních Čechách. Autor této bakalářské práce mi kdysi ve své anotaci napsal: „V práci bych se chtěl zabývat koncem války a osvobozením v obci Žabovřesky na Českobudějovicku a v jejím okolí. Chtěl bych sledovat pohled lidí na průběh osvobození a to jak osvobození prožívali. Dále by práce měla ukázat rozdíly ve vnímání osvobození v různých obcích, pokud nějaké byly, případně i rozdíl ve vnímání v Sověty osvobozené české části a v Spojenci osvobozených blízkých Sudetech.“

Proto se pokouší zaměřit právě na události války a jejího konce na vesnicích. Pokusil se tak poodhalit dění na českém venkově, respektive zcela v jeho malé a konkrétní části, kde se zaměřuje na 5 vesnic ležících na západ od Českých Budějovic. Proto se větší část práce konkrétněji zaměřuje na jeho rodnou vesnici Žabovřesky, která byla s něco málo přes 400 obyvateli ovšem v době druhé světové války 1939-1945 největší ze všech zkoumaných obcí. Celá práce proto pečlivě sleduje vesnice od odstoupení pohraničí „Třetí Říše“, kdy se obce dostali na novou hranici tehdejší pomnichovského Česko-Slovenska. Pokračuje pak událostmi během nacistické okupace, kdy sleduje počáteční ekonomický růst mikroregionu, který byl však již záhy vystřídán postupně se prohlubující krizí v důsledku druhé světové války.

V první části *Úvod* (s. 7-8) nás seznamuje s použitými prameny a s literaturou, stejně jako se svými záměry při sepisování bakalářské práce. Následuje část *2. Počátek* (s. 9-14) s částmi: 2.1. Mnichov, 2.2. Okupace. Přitom dochází k pozvolné reorganizaci místní správy a Žabovřesky se staly dějištěm mnohých událostí.

Třetí část: *Léta válečná* (s. 15-41) je dále rozdělena: 3.1. Rok 1940 (s. 15-16), 3.2. Rok 1941 (s. 17-19), 3.3. Rok 1942 (s. 20-27), 3.4. Zemědělství (s. 28-33), 3.5. Rok 1943 (s. 34-37), 3.6. Rok 1944 (s. 38-41). Také ve zdejší mikroregionu proběhlo několikero vojenské cvičení Wehrmachtu. Podobně jako v jiných obcích, i zde došlo k vysídlení místního obyvatelstva a nastěhování „Němců“ z Tyrolska a také zde proběhlo mnoho hospodářských kontrol, přičemž jedna z nich vedla k uvěznění a smrti několika lidí.

Čtvrtá část: Rok 1945 (s. 42-73) se dále člení na: 4.1. Ozvěny války (s. 42-43), 4.2. Návštěvy (s. 44-49), 4.3. Nadšení (s. 50-51), 4.4. Německý voják (s. 52-58), 4.5. Osvobození (s. 51-62), 4.6. Chování (s. 63-70), 4.7. Odchod Němců (s. 71-73). Poslední část práce popisuje děje roku 1945 a především průběh zdejšího osvobození. Všímá si hlavně událostí z posledních dnů války a příjezdu a pobytu spojeneckých vojáků – Američanů i Sovětů. Další důležitou částí je odchod německých přistěhovalců z Tyrolska.

Pátá část: *Oběti* (s. 74-76) je pozornost věnována počtu skutečných zemřelých válečných obětí, 6 jich bylo ze Žabovřesk a 2 z Čakova, z toho ale jeden prchající německý voják (Rakušan). Hlavní pramennou základnou pro celou práci byly rozhovory s pamětníky těchto válečných let. Jako druhý pramen pak sloužily **kroniky obcí**, nebo-li **takzvané Pamětní knihy**, uložené buď přímo na obecních úřadech obcí nebo ve Státním okresním archivu v Českých Budějovicích. V těch byl pozorně sledován vývoj událostí a zápisy pak byly konfrontovány se vzpomínkami pamětníků. Autor správně uvádí, že pro období přibližně od roku 1940 bohužel většina kronik jako věrohodný pramen odpadá. Třebaže jsou datovány až do roku 1945, končí většina z nich již rokem 1939, kdy byly kroniky odevzdány. Ty z nich, které roky 1940-1945 obsahují, jsou ovšem dopisované až dodatečně, takže bohužel často ne

zcela přesně. V. Brož nevěnoval stěžejní pozornost skutečnému průběhu událostí, ale spíše je hodnotil pohledem na ně očima pamětníků. Autor se proto vždy snažil podávat pohled od více pamětníků a z více úhlů pohledu, čímž se mu předchozí zkreslení úspěšně podařilo snížit. Hlavním tématem je mu vnímání klíčových událostí, ale souběžně i oněch méně důležitých okamžiků. Autor usiloval zjistit, jak se lidé dívali na změny ve společnosti a jak byli ovlivněni novou protektorátní politikou. Právě proto nemusí být, jak autor správně předpokládal, popsání událostí vždy objektivní. Pokusil se zjistit, jak a zda vesničané pocítili ekonomické i politické změny v zemi a také jak je viděli a jak konkrétně prožívali německé hospodářské kontroly. Jaký byl jejich vztah k přistěhovalým Němcům, kteří byli příčinou, že některé z nich vyhnali z jejich rodných domů, a následně, v jaké atmosféře proběhl později jejich odsun po válce. Se stejnou pečlivostí se snažil zjistit jejich pohled na události konce války. Jeho **narátory** = pamětníci (Marie Brožová, Jiří Dolejší, Václav Dráb, Marie Kubíková, František Kubík, Jan Masař) mu měli objasnit svůj náhled na dění posledních válečných dnů a svou roli v něm. Dále se snažili objasnit svůj názor na Rudou armádu i na armádu americkou. Autor se jich tázal, jestli mezi nimi vnímali rozdíl, jestli nebyly s Rusy problémy a která z nich byla ve větší oblibě.

Závěr (s. 77-79) přináší autorovo velice zajímavé zjištění ohledně jeho dobových svědků – pamětníků = narátorů, včetně možného pokračování práce spočívajícího ve srovnání s jinou částí republiky. Nedílnou součástí práce je Použité prameny a literatura (s. 80-81) a Seznam obrazových příloh (s. 82), které jsou autorem vhodně prezentovány v 5 vybraných dokumentárních barevných fotografiích. Ty jsou velice potřebné pro každého badatele, který se zabývá zkoumaným obdobím let 1939-1945 a mají i svou významnou vypovídací hodnotu. Ocenění si zaslouhuje i pečlivě provedený poznámkový aparát pod čarou v počtu 237 odkazů.

Jako vedoucí bakalářské práce také hodnotím pozitivně i to, jak velký posun žádoucím směrem učinil Vítězslav Brož v podobě potřebných rozšiřujících konzultací, včetně doby mého pobytu v nemocnici.

Závěrem je možno konstatovat, že současná bakalářská práce pana V. Brože plně splňuje požadavky kladené na tento druh práce a má i všechny nezbytné předpoklady pro její úspěšné obhájení.

Proto předloženou bakalářskou práci s radostí doporučuji k obhajobě a hodnotím ji známkou **v ý b o r n ě**.

V Českých Budějovicích dne 8. srpna 2008

PhDr. et PaedDr. Jiří DVOŘÁK, Ph.D.